

[Poul Dam.]

gende spørgsmål om det politiske livs former i vor tid, om befolkningens aktive deltagelse i debat og beslutninger og om grundlovens frihedsrettigheder. Der synes nu at være mindst 3 forskellige indstillinger til demonstrationerne. Nogle mennesker mener åbenbart, at demonstrationer simpelt hen bør forbydes eller forhindres, og det bygger de — forhåbentlig da — på en forestilling om, at alene det repræsentative demokratis traditionelle former, diskussionen, pressedebatten, valgene og den parlamentariske hverdag, kan sikre frihed og orden. Andre — og dem hører jeg til — anser demonstrationen for at være et værdifuldt supplement til andre demokratiske udtryksformer, og vi mener, at det er af central betydning, at demonstrationsfriheden bevares og beskyttes også af politiet og andre myndigheder.

Der er imidlertid også en tredje gruppe. Den udtrykker sig på en sådan måde, at man må tro, den ønsker det repræsentative demokrati afløst af demonstrationsdemokratiet. Jeg er ikke enig i dette synspunkt, men det fortjener alligevel alvorlig opmærksomhed, ikke mindst fordi det hviler på en inderlig mistillid til det bestående samfunds vilje til at lade sig kritisere og reformere. Desværre er denne mistillid langt fra uforståelig. Den måde, som ungdomsoprøret bliver mødt på i en række lande, er ikke egnet til at skabe tillid til magthaverne, til deres apparat eller til det formelt demokratiske system, som de hævder at forsvare. Alt for ofte bruges der i denne forbindelse metoder, som vi her i landet har svært ved at acceptere som demokratiske. Og så er det nærliggende omend ikke særlig forstandigt at sætte lighedstegn mellem danske forhold og udenlandske forhold.

Det er nødvendigt at tage stilling til disse synspunkter, at gennemanalysere deres baggrund og at finde aktuelle løsninger, som hindrer en optrapning af den politiske kamp. Det drejer sig her om andet og mere end gadeuorden, og vandkanoner, som nogle svarer til, løser ingen problemer. Vi er måske kommet i en situation, hvor den demokratiske frihed som sådan er sat på prøve. Truslerne kommer fra mange sider, og problemerne er for omfattende til, at alt kan omtales her.

I denne sammenhæng er der imidlertid særlig grund til at understrege den fare, som vil bestå i og med, at nogle — uanset om det er berettiget eller ikke — omfatter politiet eller politiets indsats som en trussel mod en vis form for fri demokratisk udfoldelse. Denne fare er ikke nær så let at undgå, som det kunne lyde til. Selv den mest lovlydige borger, eller måske netop han, har et eller andet sted i sit sind en fortrængt uvilje mod selve eksistensen af et politi. Vi kender alle den rare betjent, der hjælper små børn og gamle damer over gaden. Men selv han er jo i virkeligheden dér på gaden med et helt andet formål, nemlig at overvåge, at vi alle opfører os pænt og ordentligt.

Politiet er et symbol på mistilliden til borgerne, og selv om vi måske nok alle sammen synes, der kan være grund til at nære mistillid til visse af vore medborgere, kan ingen af os helt undgå at føle sig krænket over, at der også næres mistillid til ham. Politiet er naturligvis nødvendigt, og det skal støttes, når omstændighederne kræver det, men det kan aldrig blive populært, og det vil til stadighed være udsat for kritik. Sagens natur gør dette uundgåeligt. Så meget væsentligere er det, at politiets opgaver defineres præcist, og at regering og folketing helt og fuldt kan gå ind for dets virksomhed.

På det område, som forespørgslen vedrører, synes det ikke på forhånd givet, at alt er i orden, og til nærmere belysning heraf skal jeg til afslutning i begrundelsen gå ind på nogle enkeltheder i lovgivningen. Dens regler er næppe helt utvetydige eller helt tidssvarende. Grundlovens §§ 79 og 80 arbejder med begreber, der nødvendigvis må fortolkes, og den juridiske litteratur viser på ingen måde ubetinget enighed om de rette fortolkninger. I en vis udstrækning synes disse fortolkninger tilmed, hvad der ikke er så underligt, at være præget af ældre tiders problemstillinger, og det er et spørgsmål, om nutidens lovgivningsmagt ville vedkende sig dem, hvis den skulle tage stilling.

Denne tvivl bliver endnu større, når man vender sig til politilovene. De paragraffer der er relevante i denne sammenhæng, er ikke blevet ændret, siden lovene blev til i henholdsvis 1863 og 1871, og de dækker